

І. А. Прилуцька,
аспірант, Київський Національний Університет імені Тараса Шевченка

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ "ІННОВАЦІЙНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО"

У статті розкрито основні підходи до трактування поняття "інновація", "підприємець" та "інноваційне підприємництво", уточнено сутність "інноваційного підприємництва" та визначено його ключові характеристики.

The article is revealed the main approaches to the definition of "innovation", "entrepreneur" and "innovative entrepreneurship", specified the essence of "innovative entrepreneurship" and identified its key characteristics.

Ключові слова: інновація, підприємець, інноваційне підприємництво, ризикове підприємництво, інноваційна квізірента, екстравертивність.

Key words: innovation, entrepreneur, innovative entrepreneurship, venture entrepreneurship, innovative kvazirent.

ВСТУП

Світовий досвід розвинених країн вказує на необхідність активізації інноваційних процесів задля забезпечення довгострокового зростання економіки. Одним із факторів економічного зростання є інноваційне підприємництво, яке впливає на макроекономічні процеси, сприяє нарощуванню темпів зростання валового внутрішнього продукту (ВВП), забезпечує конкурентоспроможність та розвиток національної економіки. Тенденції глобалізації економічних процесів та вплив науково-технічного прогресу на економіку країн світу викликають необхідність використання у стратегічних документах України такого поняття, як інноваційне підприємництво. Проте існують певні розбіжності у трактуванні даного поняття різними економічними школами і науковими течіями, а також узгодженість його змістовного наповнення із законодавчою базою, що призводить до ускладнення інтерпретації та викривлення підсумкових результатів розвитку інноваційного підприємництва у вітчизняних реаліях. Зазначене актуалізує необхідність узагальнення теоретичних підходів до визначення категорії "інноваційне підприємництво", їх узгодження та створення єдиного смислового простору в даній галузі.

У сучасній економічній літературі існує велика кількість публікацій, в яких приділяється все більше уваги визначенню сутності поняття "інноваційне підприємництво". У науковій літературі, перш за все, потрібно відзначити внесок у розробку проблем інноваційного розвитку та ролі в ньому підприємництва Й. Шумпетера. Варто відзначити роботи таких зарубіжних дослідників, як С. Валдайцев, Б. Верспаген, П. Друкер, К. Ерроу, П. Завлін, Н. Іванова, Б. Люндвел, Е. Менсфілд, К. Оппенлендер, Б. Санто, Дж. Стігліц, Б. Твісс та ін. Досить чіткий за змістом та зважений аналіз представлений у наукових працях В. Зянька. Концептуальні засади інноваційного розвитку та проблеми управління інноваційними процесами досліджуються у працях таких вітчизняних науковців, як Ю. Бажал, В. Базилевич, З. Варналій, А. Гальчинський, В. Геєць, І. Єго-

ров, О. Жилінська, І. Павленко, В. Сизоненко, В. Соловійова, Л. Федулова, Д. Черваньов, А. Чухно. Вплив інвестицій, що спрямовується в інновації, на економічний розвиток, досліджується в публікаціях Л. Безчасного, В. Осецького, а фінансові аспекти інноваційного розвитку проаналізовані в роботах М. Крупки, С. Онишко та ін.

Проте, незважаючи на велику кількість публікацій з даного питання, до теперішнього часу в економічній науці категоріальний апарат у сфері інновацій немає єдиного смислового поля. Кожен із науковців інтерпретує та використовує дещо відмінні дефініції основних понять у цій сфері, зокрема поняття "інноваційне підприємництво", яке трактується неоднозначно. Існуючі визначення терміна "інноваційне підприємництво", на нашу думку, недостатньо повно відображають його зміст.

ПОСТАНОВКА ЗАДАЧІ

Метою статті є розкриття та узагальнення існуючих підходів до визначення поняття "інноваційне підприємництво", уточнення сутності цього поняття, узгодження основних суміжних понять, що у підсумку сприятиме створенню єдиного смислового простору в даній галузі.

РЕЗУЛЬТАТИ

Для того, щоб надати поняттю "інноваційне підприємництво" чітке та строге визначення, необхідно розмежувати його на два окремі поняття: "інновація" та "підприємництво" та дослідити кожне із цих понять.

Розмаїття дефініцій поняття "інновація" пояснюється багатогранністю цього явища, але в межах концептуального підходу ця основна категорія повинна мати найбільш містке і строге визначення. Без чіткого подання термінології категоріальна система інноваційного підприємництва втрачає будь-який сенс. Різні вчені трактують дане поняття залежно від об'єкта та предмета свого дослідження.

Загалом термін "інновація" (від лат. innovatio, англ. innovation — нововведення) введене у мовний обіг дос-

Таблиця 1. Визначення сутності категорії "інновація" **

Автор	Визначення	Характерна ознака
Д. Черваньов	Інновація – техніко-економічний процес, який, завдяки практичному використанню продуктів розумової праці – ідей і винаходів, приводить до створення кращих за властивостями, нових видів продукції і нових технологій, які, з'явившись на ринку у якості нововведень, можуть принести додатковий дохід	Процес створення чи впровадження нових споживчих вартостей
О. Лапо	Інновація – комплексний процес, котрий включає створення, розробку, доведення до комерційного використання розповсюдження нового технічного або якогось іншого рішення, що задовольняє певну потребу	
Б. Твісс	Інновація – це процес, у якому винахід чи ідея набуває економічного змісту	
Б. Санто	Інновація – такий суспільний техніко - економічний процес, який через практичне використання ідей і винаходів приводить до створення кращих за своїми властивостями виробів, технологій, і у випадку, якщо інновація орієнтована на економічну вигоду, прибуток, її поява на ринку може принести додатковий дохід.	
Р. Мюллер	Інновація – це активна чи пасивна зміна конкретної системи щодо зовнішнього середовища	Зміна системи у процесі розвитку
Й. Шумпетер	Інновація – це втілення наукового відкриття, технічного винаходу в новій технології або новому виді виробу	Кінцевий результат виробничої чи інтелектуальної діяльності
І. Вініченко, О. Механік	Інновація – кінцевий результат діяльності у вигляді конкретних товарів, технологій, процесів тощо.	
П. Завлін	Інновація – результат творчого процесу, це створені чи впроваджені нові споживчі вартості, застосування котрих вимагає, аби особи чи організації, що їх використовують, змінили звичні стереотипи діяльності, свої навички	
В. Зянько	Інновація – це результат втілення чи матеріалізації новаторської ідеї у певній предметній субстанції – продукт, технології, засоби людської діяльності чи послуги, для якої властиві нові споживчі якості, а реалізація передбачає зміну усталених, звичних способів діяльності, створення нового чи урізноманітнення старого попиту з метою отримання економічного, соціального, екологічного чи іншого ефекту.	
Федеральний закон «об інноваційної діяльності и государственной инновационной политике в РФ» [10]	Інновація (нововведение) - конечный результат инновационной деятельности, получивший воплощение в виде нового или усовершенствованного продукта, реализуемого на рынке (инновация - продукт), нового или усовершенствованного технологического процесса, используемого в практической деятельности (инновация - процесс).	
Ф. Ніксон	Інновація – це сукупність технічних, виробничих та комерційних заходів, що дають поштовх появі на ринку нових і поліпшених промислових процесів та устаткування	Комплекс заходів зі створення нових речей
Г. Барнет	Інновація – це нові думки, способи поведінки або предмети, що якісно відрізняються від попередніх форм	Сукупність нового, якісні зміни
Ф. Валета, М. Хучек	Інновація – це зміни, які відбуваються з метою створення та покращення техніки, виробництва, організації або будь-якої іншої макро чи мікроекономічної сфери	
В. Яковець, А. Харин, Л. Колєнський [12]	Інновація – це дещо нове: внесення нових елементів, всього, що вперше увійшло до вжитку	Сукупність нового, якісні зміни
А. Сумець, В. Тубалов	Інновація – це будь-які зміни у структурі та функціях, перетворення практик	
Керівництво Фраскати	Інновація - це трансформація нової ідеї у новий продукт, який виводиться на ринок, у новий операційний процес, який використовується у промисловості чи торгівлі, або у новий підхід у соціальних науках	Трансформація ідей у продукт, зміна
Керівництво Осло	Інновація – це впровадження будь-якого нового або істотно зміненого продукту, процесу, маркетингового або організаційного методу в існуючу практику ведення бізнесу, організацію виробництва або зовнішні відносини.	
Закон України «Про інноваційну діяльність»	Інновації – це новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукції чи послуги, а також організаційно технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери	Сукупність нового, якісні зміни
Collins Cobuild English Language Dictionary	Інновація – нова ідея чи метод, які впроваджено для виготовлення будь-чого	
Oxford University Press	Інновація – це те, що ґрунтовано на нових ідеях та технологіях.	
Економічний енциклопедичний словник за ред. Мочерного	Інновація – впровадження нової техніки, технологій, організації виробництва і збуту товарів, що дає змогу здобувати переваги над конкурентами	
Большой экономический словарь	Інновація – це нова техніка, технологія, яка є результатом досягнень науково-технічного прогресу	

Таблиця 2. Еволюція поняття "підприємець"

Рік	Визначення	Автор
1725	Підприємець – це особа, що здатна передбачати та ризикувати, спрямована на майбутнє та дії якої характеризуються бажанням отримати дохід та готовністю до витрат	Р. Кантільон
1776	Підприємець – це власник підприємства, метою діяльності якого є максимізація прибутку	А. Сміт
1798	Підприємець – це особа, що несе відповідальність за почату справу; той, хто контролює, планує, організовує та є власником підприємства	Ж. Бодо
1803	Підприємець – це головний агент економічного прогресу	Ж.Б. Сей
1817	Підприємець – це інвестор, а його діяльність – обов'язковий елемент ефективного господарювання	Д. Рікардо
1876	Підприємець – це особа, яка отримує прибуток завдяки своїм підприємницьким здібностям та яку необхідно відрізняти від тих, хто отримує відсоток за наданий капітал	Ф. Уокер
1934	Підприємець – це новатор, розробник нових технологій	Й. Шумпетер
1964	Підприємець – це людина, яка використовує будь-яку можливість з максимальною вигодою, яку відрізняє інноваційний тип мислення	П. Друкер
1975	Підприємець – людина, що виявляє ініціативу, організовуючи соціально-економічні механізми. Працює в умовах ризику, він несе певну відповідальність за можливу невдачу	А. Шапіро

татньо давно. Він зустрічається у філософських роботах Ф.Бекона, літературних творах Дж. Чепмена, засновника США Т. Джефферсона, політика Е. Берка. У XVII—XVIII ст. його застосовували для позначення оновлення різноманітних сфер. У науковий обіг уперше введений культурологами у XIX ст. у контексті явищ культури, непритаманних попереднім етапам її розвитку, проте які з'явилися й дістали визнання. Це пов'язано зі становленням техногенного типу суспільства, серед базових цінностей якого, на відміну від традиційного суспільства, провідне місце посідає оригінальність, спрямованість на зміни, нове загалом. У лінгвістиці інновацією позначають новоутворення. В економічну науку термін "інновація" уперше було введено Й. Шумпетером у 1912 році [1]. Проаналізуємо погляди вітчизняних та зарубіжних вчених на визначення поняття "інновація".

Із наведеного переліку поняття "інновація" можна зробити висновок, що в економічній літературі немає чіткого та єдиного визначення даної категорії, проте можна стверджувати, що інновація — це міждисциплінарне поняття, яке відображає системне явище появи нового у всіх суспільних сферах, що спричиняє настання різноманітних ефектів [2, с. 326].

Світова економічна думка також надавала великого значення питанням вивчення підприємництва, розробляючи теорію та аналізуючи практичні аспекти його функціонування. Варто простежити еволюцію наукових поглядів щодо терміна "підприємець", визначення якому вперше надав Р. Кантільон у XVIII ст., розглядаючи підприємця як особу, здатну передбачати, ризикувати, дії якої спрямовані на майбутнє і характеризуються бажанням отримати дохід та готовністю до здійснення попередніх витрат [2]. Вагомий внесок у дослідження поняття "підприємництво" протягом XVIII—XIX ст. зробили такі відомі економісти, як А. Сміт, Д. Рікардо, Ж.-Б. Сей, Й. фон Тюнен, А.Маршалл та ін., погляди яких загалом акцентувались на виконанні підприємництвом посередницької функції між працею та капіталом, мотивованої максимізацією прибутку.

З огляду на зазначені визначення поняття "підприємець" можна зробити наступні висновки: по-перше, підприємць бере на себе ініціативу з'єднання ресурсів землі, капіталу і праці в єдиний процес виробництва чи товару, послуги. Виконуючи роль свічки запалювання і каталізатора, підприємць одночасно є рушійною силою виробництва і посередником, що зводить разом інші ресурси для здійснення процесу, що обіцяє бути прибутковою справою. По-друге, підприємць бере на себе важке завдання прийняття основних рішень у процесі виробництва чи товарів, послуг, ті не рутинні рішення, які й визначають курс діяльності підприємства. По-третє, підприємць — це новатор, особа, яка прагне вводити в побут на комерційній основі нові продукти, нові виробничі технології або навіть нові форми організації підприємства. По-четверте, підприємць — це людина, що йде на ризик. Він ризикує не тільки своїм часом, працею, діловою репутацією, але й вкладеними коштами — своїми власними і (або) компаньйонів-акціонерів.

Варто зазначити, що у західних країнах підприємництво розглядається як особливий тип господарювання, в

основі якого — пошук нових можливостей виробництва товарів і послуг на основі інновацій та уміння залучення ресурсів із найрізноманітніших джерел. Американські вчені К. Макконнелл і С. Брю розглядають підприємництво як особливий вид діяльності, в основі якої лежить ряд неодмінних умов і вимог [5]. Розгляд поняття "підприємництво" як фактора економічного зростання здійснив Х. Лібенштейн. Він трактував поняття підприємництво у контексті його впливу на економічне зростання, обґрунтовуючи цей вплив наявністю недосконалості ринкового механізму саморегулювання і потребою у "пошуку та оцінюванні ринкових можливостей, віднайденні необхідних ресурсів для підприємства, ефективному управлінні цими ресурсами та несенні відповідальності за кінцевий результат" [6, с. 77].

У вітчизняній економічній науці також пропонують різні визначення поняття "підприємництво". На думку З. Варналія, "підприємництво як економічна категорія — це особливий тип господарювання, де головним суб'єктом є підприємць, який раціонально поєднує (комбінує) фактори виробництва на інноваційній основі і власній відповідальності, організує і керує виробництвом з метою одержання підприємницького доходу". У статті 1 Закону України "про підприємництво", підприємництво визначається як безпосередня самостійна, систематична, на власний ризик діяльність по виробництву продукції, виконанню робіт, наданню послуг з метою отримання прибутку, яка здійснюється фізичними та юридичними особами [7]. Вітчизняне законодавство обмежується у визначенні терміна "підприємництво" утилітарним підходом і розглядає його як процес господарювання, ігноруючи його інноваційну складову, що є характерним і для законодавства інших країн. Разом з тим, у державних нормативно-правових актах стратегічного та концептуального характеру часто зустрічається термін "інноваційне підприємництво", натомість певного тлумачення значення такого терміна в таких документах не надається.

Поняття "інноваційне підприємництво" частково розкрито у роботах українських та російських дослідників. Зокрема, В. Сизоненко визначає інноваційне підприємництво як вид діяльності, спрямований на створення нового попиту на продукти, технології, послуги, що супроводжується формуванням відповідних новітніх методів організації виробництва та управління, комерційного використання нововведень [3, с. 421]. М.Крупка хоча і вважає, що підприємництво само по собі є інноваційним, але наголошує, що на практиці існує тенденція щодо ви-

окремлення у певну групу підприємств, які спеціалізуються на інноваційній діяльності [8, с. 117]. Л. Овчаренко розглядає інноваційне підприємництво як форму реалізації інтелектуальної власності, або ж тип діяльності, сукупність економічних відносин, яка спрямована на створення або пошук інтелектуального товару, його виробництво та розповсюдження з метою отримання прибутку [9, с. 32].

Російські дослідники В. Медінський та С. Ільдеменов вважають, що інноваційним слід вважати підприємство, основу якого складає виробництво науково-технічної продукції (товарів та послуг) та інтелектуальне виробництво [10, с. 19]. О. Критик та О. Муравйов виділяють в інноваційному підприємстві таку характеристику, як комплексність підходу до комерціалізації нововведень, трактуючи поняття "інноваційне підприємництво" як різновид підприємницької діяльності, спрямованої на створення та комплексне використання нововведень, що сприяють в умовах підвищеного ризику інвестування отриманню прибутку та збільшенню науково-технічного потенціалу за рахунок розвитку піонерних виробництв, трансферу технологій подвійного призначення, підвищення конкурентоспроможності продукції [11, с. 112].

З. Варналії вбачає в інноваційному підприємстві процес створення та комерційного використання техніко-технологічних нововведень [12]. В. Зянько виділяє в інноваційному підприємстві його регулярність, визначаючи його як особливий процес господарювання, який орієнтований на інновації, постійний пошук нових можливостей, впровадження нових процесів чи покращення існуючих. Він вважає, що "інноваційне підприємництво — це економічна діяльність зі створення та управління інноваційним підприємством з метою розробки, впровадження та комерційного використання різного роду інновацій [13, с. 63].

У контексті дослідження багатогранності підходів та наявності значної кількості авторських трактувань поняття "інноваційне підприємництво" слід відзначити також результати досліджень М. Моріса, П. Льюїса та Д. Секстона щодо тлумачення поняття "підприємництво" ("entrepreneurship" — англ.) на основі вивчення публікацій на зазначену тематику у провідних світових академічних та фахових виданнях, а також консультацій з провідними світовими науковими видавництвами. У результаті було виявлено дві найбільш вживані лінгвістичні асоціативні комбінації, пов'язані із досліджуваним терміном — це "започаткування (заснування, створення) нового бізнесу (діяльності, пов'язаної з економічним ризиком)" та "інновація (новий продукт, новий ринок або пошук нових можливостей)". Першу комбінацію (визначення) автори пропонують характеризувати як ризикове підприємництво (venture entrepreneurship — англ.), а іншу відповідно — інноваційним підприємництвом (innovation entrepreneurship — англ.) [14, р. 27]. Відтак, у призмі класичного погляду на підприємництво як діяльність, що апіорі спрямована на отримання економічної вигоди в результаті задоволення потреб споживачів, та шumpетерівського бачення підприємництва як процесу створення нових комбінацій, зазначені автори виділяють два типи підприємницької діяльності:

1) ризикове (нерегулярне) підприємництво — підприємництво, що зорієнтоване на задоволення існуючих потреб ринку в умовах ринкової конкуренції;

2) інноваційне (регулярне) підприємництво — підприємництво, що зорієнтоване на формування нових та пошук неусвідомлених споживчих потреб та їх задоволення.

Характерні риси інноваційного підприємництва з точки зору різних підходів:

— ключовою характерною рисою інноваційного підприємництва є здійснення на регулярній основі власними силами (замовлення виконання за контрактом спеціалізованими організаціями) наукових досліджень і науково-технічних розробок, що є непрямим підтвердженням не просто разового факту прояву інноваційної активності, а системної діяльності, орієнтованої на забезпечення розвитку власного інноваційного потенціалу в майбутньому [15, с. 14]. Тобто можна стверджувати, що інноваційне підприємництво доцільно розглядати як діяльність щодо системного пошуку потенційних інновацій, що супроводжується регулярним інвестуванням коштів у ДіР, та наступного створення кращих за своїми властивостями продуктів чи поліпшення процесів їх виробництва шляхом практичного застосування нововведень. Не викликає сумнів, що процесний підхід відображає лише певний аспект сутності інноваційного підприємництва;

— наступною характерною рисою інноваційного підприємництва, яка відрізняє його від інноваційної діяльності, є отримання комерційного прибутку, оскільки підприємництво за своєю природою орієнтоване на одержання прибутку, в той час як головна ідеологія інновації полягає у створенні нових комбінацій ресурсів, що дають змогу забезпечити новий рівень задоволення потреб або задоволення нових потреб, якими можуть бути і потребами соціального, наукового, екологічного характеру тощо. З точки зору функціонального підходу інноваційне підприємництво слід розглядати не стільки на мікрорівні окремого індивіда або господарської одиниці, скільки на макrorівні як цілісне економічне явище, здатне визначати нові соціально-економічні характеристики суспільного відтворення [15, с. 14];

— характерною особливістю, яка розрізняє інноваційне та ризикове підприємництво, є те, що розвиток ризикового підприємництва є функцією від економічного зростання, тоді як розвиток інноваційного підприємництва слід розглядати скоріше як фактор економічного зростання [15, с. 16]. На відміну від суб'єкта ризикового підприємництва, поведінка якого полягає у пошуку незадоволених потреб та адаптації до існуючої рівноваги на ринку ресурсів, товарів і послуг, вплив суб'єкта інноваційного підприємництва на зовнішнє середовище є активним. Суб'єкт інноваційного підприємництва активно впливає на споживачів, виявляючи їх неусвідомлені потреби, на задоволення яких спрямована інноваційна продукція, таким чином створюючи нові ринки та новий попит [16, с. 48];

— як було зазначено раніше, ключова характерна риса підприємництва полягає у бажанні одержати прибуток. Разом з тим, пошук потенційних інновацій, інвестування процесів їх впровадження у виробництво, а тим більше здійснення цих процесів на систематичній основі, пов'язані зі значними не лише економічними, але й технологічними, соціальними та іншими ризиками, що потребує наявності у суб'єкта інноваційного підприємництва особливого мотиваційного чинника, який здатен компенсувати всі зазначені вище ризики [15, с. 16]. На думку російського дослідника проблем технологічного та інноваційного розвитку Ю. Яковця, таким чинником виступає інноваційна (технологічна) квазірента, котру він визначає як надприбуток, що отримує підприємство (корпорація, ТНК, країна), яке першим освоїло більш ефективну або принципово нову техніку чи технологію і в результаті отримує додатковий дохід до тих пір, поки таке нововведення не стане розповсюдженим та таким, що визначає нормальний рівень якості, витрат та цін, та коли підгрун-

тя для отримання надприбутку зникає [17, с. 120]. Саме зазначена особливість у інноваційного підприємництва стосовно процесу формування та перерозподілу інноваційної квазіренти відрізняє його від інноваційної інфраструктури. В той час, коли суб'єкти інноваційного підприємництва орієнтовані на формування інноваційної квазіренти та наступне привласнення максимального її обсягу, то інноваційна інфраструктура інноваційної квазіренти безпосередньо не створює, а лише формує умови для її створення та бере участь у процесі її перерозподілу та пришвидшує його [15, с.17];

— особливості впливу інноваційного підприємництва на зовнішнє середовище слід розглядати також крізь призму рівня його екстравертності — ступеня залучення суб'єктом інноваційного підприємництва елементів зовнішнього середовища до своїх внутрішніх інноваційних процесів. Екстравертність інноваційного підприємства є однією із тих його змістовних характеристик, що найбільш точно відображає його ключову особливість — активне управління системним процесом створення інновацій. Відтак, очевидною є ще похідна функція від здатності управління інноваційним процесом, яку на себе перебирає інноваційне підприємство — концентрація процесів створення та капіталізації об'єктів права інтелектуальної власності. Під капіталізацією інтелектуальної власності ми розуміємо включення вартості об'єкта права інтелектуальної власності у собівартість інноваційної продукції. В результаті, з одного боку, об'єкт права інтелектуальної власності внаслідок його використання у процесі дифузії інновації набуває реальної вартості як складова собівартості інноваційної продукції. З іншого боку, чим більшою є частка об'єкта права інтелектуальної власності у собівартості інноваційної продукції, тим більшою може бути інноваційна квазірента, що привласнюється інтегратором інноваційних процесів в результаті масового виробництва такої продукції [15, с. 18].

ВИСНОВКИ

Таким чином, у результаті проведеного аналізу, можна стверджувати, що найбільш ґрунтовне та чітке визначення поняття "інноваційне підприємство" наведене у міждисциплінарному словнику з менеджменту, автором якого є О.І.Жилінська. На її думку, інноваційне підприємство — це спеціалізована форма підприємницької діяльності, мотивована бажанням привласнення інноваційної квазіренти, що полягає у цілеспрямованому пошуку неусвідомлених потреб та створенні, виробництві і реалізації нової, у т.ч. наукоємної, продукції інвестиційного та кінцевого споживання, або задоволенні існуючих (усвідомлених) потреб шляхом створення кращих за своїми властивостями продуктів чи поліпшення процесів. На відміну від провадження суб'єктом господарювання інноваційної діяльності, якому притаманний випадковий, несистемний характер, інноваційне підприємство вирізняє тривалість існування, регулярність, системність організації інноваційних процесів, складовою яких є дослідження і розробки, комерціалізація об'єктів інтелектуальної власності (ІВ) через механізм ліцензійних угод та подальша капіталізація ІВ [2, с. 314]. Формування та привласнення інноваційної квазіренти — надвисокої норми прибутку, одержаної в результаті набуття тимчасового монопольного становища на ринку внаслідок успішної дифузії інновацій, є ключовим мотиваційним фактором суб'єкта інноваційного підприємства. Зазначена особливість відрізняє інноваційне підприємство від інноваційної інфраструктури, яка лише формує умови для створення інноваційної квазіренти та бере участь у процесі її перерозподілу. Відтак, саме іннова-

ційне підприємництво необхідно розглядати як фактор соціально-економічного розвитку країни, проте лише за умови локалізації ним інноваційної квазіренти в межах національної економіки.

Література:

1. Шумпетер Й.А. Теория экономического развития. Капитализм, социализм и демократия / Шумпетер Й. А.; [пер. с нем.]. — М.: Эксмо, 2007. — 864 с.
2. Міждисциплінарний словник з менеджменту / За ред. Д.М. Черваньова, О.І. Жилінської. — К.: Нічлава, 2011. — 624 с.
3. Сизоненко В.О. Формування і розвиток національної системи підприємництва: теоретико-методологічні аспекти і механізми реалізації: [монографія] / Сизоненко В.О. — К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2004. — 229 с.
4. экономии и налогового обложения / Д. Рикардо [пер. с англ.]. — М.: СП "Бук Чемберс Интернешнл", 1998. — 472 с.
5. Макконнелл К.Р. ЭКОНОМИКС // Макконнелл К.Р., Брю С.Л. / ECONOMICS Campbell R. McConnell., Stanley L. Brue [Електронний ресурс]. — Доступний з <http://institutiones.com/download/books/805-economics.html>.
6. Leibenstein, H. Entrepreneurship and Development / Leibenstein, H. // The American Economic Review. — 1968. — № 58. — Р. 72—83.
7. Про підприємництво. Закон України від 7 лютого 1991 р. № 698-XII: станом на 10 вер. 2008 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 14. — С. 12—15.
8. Крупка М.І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України: [монографія] / Крупка М.І. — Львів: Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2001. — 608 с.
9. Овчаренко Л.В. Економічна природа і особливості розвитку інноваційного підприємництва в перехідній економіці: дис. ... канд. екон. наук: 08.01.01 / Л. В. Овчаренко. — К.: Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка, 2002. — 218 с.
10. Мединский В.Г., Ильдеменов С.В. Реинжиниринг инновационного предпринимательства: [учеб. пособие для вузов]; под ред. проф. В.А. Ирикова. — М.: ЮНИТИ, 1999. — 414 с.
11. Крутик А. Б. Антикризисный менеджмент / Крутик А. Б., Муравьев А.И. — СПб: Питер, 2001. — 432 с.
12. Варналій З.С. Регіональна інноваційна політика України: проблеми та стратегічні пріоритети / Варналій З.С. // Економіст. — 2007. — № 9. — С. 36—39.
13. Зянько В.В. Інноваційне підприємництво в Україні: проблеми становлення і розвитку: [монографія] / Зянько В.В. — Вінниця: УНІВЕРСУМ — Вінниця, 2005. — 263 с.
14. Morris, M. Reconceptionalizing entrepreneurship: an input-output perspective / Morris, M., Lewis, P., Sexton, D. // SAM Advanced Management Journal. — 1994. — № 59. — Р. 21—31.
15. Чеберкус Д.В. Державне регулювання розвитку інноваційного підприємництва в Україні: дисертація на здобуття кандидата економічних наук: 332.242/ Чеберкус Д.В. — К., 2008. — 151 с.
16. Жилінська О. Інституційний підхід у дослідженні проблем інноваційного розвитку / Жилінська О., Коломоець Д. // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. — Серія Економіка. — 2008. — Вип. 100 — С. 68—70.
17. Яковец Ю.В. Ускорение научно-технического прогресса: теория и экономический механизм. — М.: Экономика, 1988. — 336 с.

Стаття надійшла до редакції 26.01.2012 р.